

5. СОЦИОЛОШКИ ПОЈАМ УСТАВА

Ово, социолошко, гледиште инсистира на вези устава и друштвене стварности, а не његовом свођењу на формално-правну структуру и његове норме. По њему, устав није формално-правни акт, документ, већ се наспрам таквог устава поставља стварни устав који му је често и супротстављен. Занимљиво гледиште о уставу у овом смислу је дао својевремено Фердинанд Ласал, вођ немачке социјалдемократије. Он је тврдио да устав (и закон) чини стварни однос сила које постоје у друштву, однос друштвених снага, тако да устав и закон по својој суштини не могу бити ништа друго него оно што су стварно.

На примеру Устава Пруске од 1850. Ласал је изоштрио ову разлику доказујући да стварни устав постоји као реални, фактички однос снага у друштву, а да је формални обичан лист хартије. Све оно што се напише на листу хартије, а противуречи стварном уставу односно суштинском односу снага у друштву, по Ласалу није питање права, него силе и писани устав има смисла само ако одражава реални однос друштвених снага.

III. САДРЖИНА УСТАВА

Устав је општи правни акт и као такав обухвата норме па његову срж чини његов нормативни део. Тај нормативни део се састоји из уставних норми које су систематизоване у одређене јединице систематизације, почев од оних ширих ка најширим и највећим. Поред нормативног дела, норми, у уставима се налазе и неправни делови, одреднице идеолошкополитичког и програмског карактера, којима се указује на идејни смер устава или на његову позадину, оне друштвене снаге које стоје иза њега, обезбеђују му легитимност. Што се тиче нормативног дела устава, његове норме се одликују највећим степеном апстрактности у правном поретку сваке земље. На лествици правних норми, у сваком правном поретку та апстрактност се смањује гледано на доле, ка закону и нижим актима, подзаконским прописима који имају најмањи степен апстрактности, који су најконкретнији јер регулишу једну конкретну ситуацију. Устав и његове норме због своје апстрактности су и начелне, а то значи да се баве начелима и то оним на којима почива државно и друштвено уређење једне земље. За М. Јовичића, све уставне норме имају нормативни карактер, то су правне норме мада немају све елементе правних норми као остале норме